

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มของการศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย ศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่พึงประสงค์ และศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตและนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีที่มีต่อหลักสูตรวิทยาการสารสนเทศบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาและความต้องการบัณฑิตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ แนวคิดเรื่องหลักสูตร และแบบประเมินชีพ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เป็นการวิจัยแบบสำรวจ โดยการสำรวจเอกสารหลักสูตรและข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดสอนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การแจกแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ กำหนดประชากร คือ นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ชั้นปีที่ 3 - 4 บัณฑิตหลักสูตรวิทยาการสารสนเทศบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ผู้บริหารหลักสูตร ผู้บริหารสถานประกอบการ และนักวิชาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ผลการวิจัย พบว่า มหาวิทยาลัยที่จัดการศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย จำแนกได้เป็น 3 กลุ่มวิชา คือ ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ สารสนเทศศึกษา และนิเทศศาสตร์ โดยมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และสังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ เปิดสอนกลุ่มวิชาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการมากที่สุด บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีจุดเด่น คือ สามารถมองภาพรวมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรได้ดี มีความรู้กว้าง สามารถปฏิบัติงานได้อย่างกว้างขวาง อดทน สู้งานหนัก แต่ขาดความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน ขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ คุณภาพการศึกษาของนักศึกษาลดลง ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ทันที ต้องใช้เวลาในการฝึกสอนงาน

หลักสูตรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในมหาวิทยาลัยไทย ยังขาดอัตลักษณ์ที่ชัดเจน เปิดสอนตามกระแสนิยม และขาดทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย คือ ปัญหาด้านการขาดแคลนอาจารย์ผู้สอน งบประมาณ ด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์สนับสนุนการศึกษา และปัญหาด้านคุณภาพของนักศึกษา

บัณฑิตหลักสูตรวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรวิทยาการสารสนเทศบัณฑิต ในด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาวิชา คณาจารย์ประจำสาขาวิชา การบริการด้านห้องสมุด การบริการด้าน

ห้องเรียน และสื่อโสตทัศนูปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียน การบริการด้านสถานที่ และหอพัก การบริหารหลักสูตร และด้านสหกิจศึกษา ที่ระดับเหมาะสม

บัณฑิตหลักสูตรวิทยาการสารสนเทศบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ประเมินคุณภาพทุกด้านของตนเองก่อนการเข้าศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ระดับไม่แน่ใจ และประเมินคุณภาพของตนเองภายหลังสำเร็จการศึกษาที่ระดับมาก บัณฑิตหลักสูตรวิทยาการสารสนเทศบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมีความภาคภูมิใจต่อการศึกษาหลักสูตร วิทยาการสารสนเทศบัณฑิตในระดับมาก นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความคิดเห็นในด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาวิชา และด้านคณาจารย์ ประจำสาขาวิชา การบริการด้านห้องสมุด การบริการด้านห้องเรียน และสื่อโสตทัศนูปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียน ที่ระดับเห็นด้วย โดยมีความคิดเห็นด้านการบริการด้านสถานที่และหอพัก การบริการของหน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตร ที่ระดับไม่แน่ใจ

สถานประกอบการมีความพึงพอใจในระดับมาก ต่อบัณฑิตหลักสูตรวิทยาการสารสนเทศบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เนื่องจากสามารถทำงานตามที่ได้รับมอบหมายได้ดี ปรับตัวได้ดี ขยัน ตั้งใจทำงาน อดทน อหฺยาศัยดี มีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ในระดับดี แต่ขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ และขาดภาวะผู้นำ

การเปิดสอนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย จะมีแนวโน้มเปิดสอนมากขึ้น และยังคงเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ทิศทางที่พึงประสงค์ในการผลิตบัณฑิตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของไทย มหาวิทยาลัยควรคำนึงถึงความต้องการของสังคมและประเทศ ผลิตบัณฑิตตอบสนองต่อปรัชญาของมหาวิทยาลัย มีอัตลักษณ์ที่ชัดเจน และคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ คุณลักษณะของบัณฑิตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่พึงประสงค์ คือ มีความรู้พื้นฐานในสายงานของตนเอง มีความเชี่ยวชาญและทักษะในการปฏิบัติงาน ทำงานได้ทันทีที่สำเร็จการศึกษา มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความซื่อสัตย์ และตรงต่อเวลา มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ มีความฉลาดรอบรู้

ABSTRACT

This research aims to study the current situation and trends of the education in Information Technology and Communication (ICT) in Thailand. The study identifies preferred characteristics of ICT graduates. It also analyzes opinions of graduates and students of the School of Information Technology, Suranaree University of Technology, towards the curriculum of Bachelor's of Information Science, Suranaree University of Technology. The research framework is based on the concepts of learning environment in higher education, job market demand for ICT graduates, curriculums, and CIPP, or Context, Input, Process, and Product, evaluation model. The study employs survey research technique, including ICT curriculum document analyses, questionnaires, and interviews. The population is the third and fourth year students in the School of Information Technology, Suranaree University of Technology, program administrators, workplace managers, and ICT academic scholars.

The results suggest that university accredited ICT programs are classified into three majors: Management Information System (MIS), Information Studies (IS), and Information Communications (IC); among which MIS are the most offered program. The majority of the institutions offering the programs are state universities located in Bangkok. The strengths of the ICT graduates are: the ability to understand overviews of the IT roles in an organization; having knowledge and skills in breadth, which can be applied on a wide range of duties; and the demonstration of perseverance and hardworking. The weaknesses of the graduates are: lacking of specialized or in-depth knowledge and skills; unsatisfiable English language proficiency; lower in the student's educational equality; and lacking the ability to perform the job instantly, requiring training period.

The ICT programs being offered in Thailand are still lack of clear identities. The programs are offered in trend or by fashion, and short of clear directions. The major obstacles in the development of the nation's ICT education are the inadequacy of instructors and budgets for equipment, as well as the students' quality problem.

Graduates holding the Degree of Bachelor's of Information Science, Suranaree University of Technology, provided ratings of *appropriate* for the following items of the program: program objectives, the curriculum's structure, course contents, instructors, library and

academic resources, classrooms, audio and visual aids in classrooms, building and accommodation services, academic administration, and cooperative education.

Graduates holding the Degree of Bachelor's of Information Science, Suranaree University of Technology, provided their self-evaluation in the level of *not sure* before they started the program and *high* after they graduated. They honored for *high* for their pride of studying under the program.

Students registering for the program of Bachelor's of Information Science, Suranaree University of Technology, provided ratings of *not sure* for the following items of the program: program objectives, the curriculum's structure, course contents, instructors, library and academic resources, classrooms, audio and visual aids in classrooms, other educational service divisions, and academic administration.

Students registering for the program of Bachelor's of Information Science, Suranaree University of Technology, provided their self-evaluation in the level of *not sure* before they started the program and *high* after they graduated. They honored for *high* for their pride of studying under the program.

Workplaces are satisfied with the graduates holding the Degree of Bachelor's of Information Science, Suranaree University of Technology, in the level of *high*. The graduates can well perform the assignments. They are flexible, hardworking, dedicated, persistent, and friendly. They also have a good command of computer knowledge. However, they are low in self-confidence, leadership and English language proficiency.

The number of ICT programs offered in Thailand tends to increase and the job market still demands for the graduates from the programs. The following guidelines suggest an appropriate direction of producing ICT graduates of Thailand. The universities should consider the needs of the social the nation; produce the graduates which reflect the clear identity of the university; and employ learner-centered approach. The preferred ICT graduates are those who have enough fundamental knowledge for the duties, as well as expertise and specialized skills for the job. Besides, they should be able to perform their assignment promptly – without training, accountable, reliable, and punctual. Finally, the graduates should have god ability in thinking and analyzing, as well as are thoughtful and well-rounded.